

## Ідейно-художні особливості романтизму. Поети-романтики (загальний огляд)

**Романтизм** – один із напрямів у літературі та інших видах мистецтва, що виник наприкінці XVIII століття у європейській літературі та на початку XIX поширився у слов'янських літературах (зокрема й українській).

### Основні ознаки романтизму:

- цілісне сприйняття світу;
- культ почуттів;
- плани, мрії, сни важливіші за дійсність;
- важливою стає постать автора;
- національні фантастичні елементи у творах;
- культ природи;
- світ, наповнений символами;
- народна мова;
- тема «долі» одного героя і цілого народу;
- інтерес до історичного минулого.

### Хронологія українського романтизму:

- **У 20-30 роках XIX століття – Харківська школа романтиків.**

Вони збиралися на базі Харківського університету. Засновник – професор словесності Ізмаїл Срезневський. У гурток входили викладачі й студенти університету (Петро Гулак-Артемівський, Амвросій Метлинський, Микола Костомаров, Лев Боровиковський, Михайло Петренко та інші). Їхні твори виходили в різних журналах та збірниках: «Український Альманах», «Утренняя Звезда», «Украинский Сборник», «Сніп», «Молодик», та ін.). У своїх творах харківські романтики наслідують народну поезію, адаптуючи її символи та ідеали для освіченого читача.

- **наприкінці 30-х років XIX століття – романтизм у Галичині, яка була частиною Австро-Угорської імперії.**

Початок «національного» пробудження, тобто осмислення себе українцями Галичини, які мають багато спільного із українцями Наддніпрянщини, пов'язаний із діяльністю студентів Львівської семінарії Маркіяном Шашкевичем, Іваном Вагилевичем і Яковом Головацьким, котрі об'єднуються в гурток, який називається «Руська трійця». У 1833-му і 1834-му роках вони підготували до видання дві збірки фольклорних творів «Син Руси» та «Зоря», які так і не були опубліковані. Цензура не дає дозволу публікувати твори, написані «хлопською» мовою і забороненим в Австро-Угорській імперії шрифтом – кирилицею. Тож лише 1837-го року за кордоном – у Будапешті - друком виходить збірник «Русалка Дністровая». У збірку увійшли: фольклорні записи пісень, літературні твори авторів «Руської трійці», переклади, передмова Маркіяна Шашкевича, у якій ішлося про об'єднання розділеної нації. Збірка – початок нової української літератури в Галичині.

- **у 40-х роках XIX століття – у Києві.**

На базі Київського університету святого Володимира Михайло Костомаров, Пантелеймон Куліш, Тарас Шевченко, Микола Гулак, Василь Білозерський створили організацію – «Кирило-Мефодіївське братство». Ідеологічна програма братства – твір Костомарова «Книги биття українського народу», який продовжував традицію Харківської школи романтиків.

- **у 60-х роках XIX століття – у Петербурзі.**

Журнал «Основа» у 1861-1862 роках об'єднав навколо себе представників різних літературних поколінь, але так і не зумів створити єдиної політичної платформи, яка була би близькою і зрозумілою всьому українському суспільству.

## Додаткова інформація:

- Вірш «Соловейко» Миколи Костомарова читає Даша Коломієць:  
[https://www.youtube.com/watch?v=ziyVCs9929M&ab\\_channel=%D0%A1%D0%B%D1%83%D1%85%D0%B0%D0%B9](https://www.youtube.com/watch?v=ziyVCs9929M&ab_channel=%D0%A1%D0%B%D1%83%D1%85%D0%B0%D0%B9)
- Пісня «Не щебечи, соловейку» (слова – Віктор Забіла, музика – Михайло Глинка, виконує – Анатолій Солов'яненко):  
[https://www.youtube.com/watch?v=\\_oU2TedfvyM&ab\\_channel=AnatolySolovyachenko](https://www.youtube.com/watch?v=_oU2TedfvyM&ab_channel=AnatolySolovyachenko)
- Пісня «Дивлюсь я на небо» (слова – Михайло Петренко, музика – Владислав Заремба, виконує – Анатолій Солов'яненко):  
[https://www.youtube.com/watch?v=ErV1GvtVPIA&ab\\_channel=AnatolySolovyachenko](https://www.youtube.com/watch?v=ErV1GvtVPIA&ab_channel=AnatolySolovyachenko)
- Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму), розділ VII «Романтика»:  
<http://litopys.org.ua/chyzh/chy15.htm>
- Дудко В. Журнал «Основа» як проєкт петербурзької української громади:  
<http://www.historians.in.ua/index.php/en/statti/456-viktor-dudko-zhurnal-osnova-iak-proekt-peterburzkoi-ukrainskoi-hromady>
- Мозер М. Ще раз про «Руську Трійцю» і її роль в історії української мови:  
<https://zbruc.eu/node/80338>
- Харчук Р. У прагненні складної простоти (рецензія на книжку Олега Криштопи «Братство», яка розповідає про справу «Кирило-Мефодіївського братства»):  
<https://zbruc.eu/node/91586>